

YURAKDA JARROHLIK AMALIYOTI O'TKAZISH JARAYONI

Siyob Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat salomatligi texnikumi
Ochilov O'Ktamjon Sayitqulovich

Annotatsiya: Ushbu maqola yurakda kasallik kelib chiqish sabablari, klinikasi davolash, bu kasallikda zamonaviy davolash usullarini qo'llash, kerakli vaziyatlarda yurakda jarrohlik amaliyoti olib borish jarayoni va bu jarayonda zamonaviy texnikalardan foydalanishga mo'ljallangan.

Abstract: This article is intended to explain the causes of heart disease, clinical treatment, the use of modern treatment methods in this disease, the process of performing heart surgery in necessary situations, and the use of modern techniques in this process.

Аннотация: Данная статья призвана описать причины заболеваний сердца, их клиническое лечение, применение современных методов лечения этого заболевания, процесс проведения операций на сердце в необходимых ситуациях, а также использование современных методик в этом процессе.

Yurak tananing eng muhim va hayotiy organlaridan biri bo'lib, qonni pompalash uchun zarur bo'lgan mushak tuzilishiga ega. Yurak mushaklari yordamida qon tanadagi barcha hujayralarga yetkaziladi. Shunday qilib, kislorod va ozuqa moddalari tanaga tashiladi. Inson salomatligi uchun hayotiy ahamiyatga ega bo'lgan bu organi yaxshi himoya qilish, tekshirish va nazorat qilish kerak.

Yurak-qon tomir jarrohligi yurak, 4 ta yirik tomirlar va boshqa qon tomir kasalliklarini davolashda qo'llaniladigan jarrohlik muolajalarni tavsiflaydi. Yurak-qon tomir jarrohligi bo'yicha mutaxassislar yurak-qon tomir tiqilib qolishlarini ochish, yurak klapanlarini almashtirish, yurak etishmovchiligi bo'lgan bemorlarda yurak klapanlarini qayta tashkil etish va boshqalar kabi jarrohlik muolajalarni amalga oshiradilar.

Yurak jarrohligi sifatida ham tanilgan, yurak yoki uning atrofidagi qon tomirlarida koronar arter kasalligi, tug'ma nuqsonlar va yurak etishmovchiligi kabi kasalliklarni davolash uchun qilingan turli xil muolajalarni anglatadi. Koronar arteriya bypass grefti (CABG) qon oqimini tiklash, shuningdek, yurak klapanlarini tiklash yoki almashtirish, tug'ma nuqsonlarni tuzatish va og'ir yurak etishmovchiligi bo'lgan bemorlarda yurak transplantatsiyasini amalga oshirish uchun ishlatiladi. Ushbu muolajalar maxsus tajriba va zamonaviy jihozlarni talab qiladi va ko'pincha ixtisoslashgan kardiologiya shifoxonalarida malakali jarrohlardan tomonidan amalga oshiriladi. O'ziga xos xavf-xatarlarga qaramay, bunday operatsiyalar bemorlarning hayot sifati va prognozini sezilarli darajada yaxshilaydi, ko'pincha simptomlarni

engillashtiradi, yurak faoliyatini yaxshilaydi va umr ko'rish davomiyligini oshiradi. Bu erda biz yurak jarrohligi turlari va xavflarini o'rganamiz.

▪ **Yurak klapanlarini ta'mirlash yoki almashtirish muolajalari** yurak kameralari ichidagi qon oqimini nazorat qilish uchun mas'ul bo'lgan yurak klapanlariga ta'sir qiluvchi turli xil nosimmetrikliklar davolashda muhim ahamiyatga ega. Jarrohlar hayvonlar yoki inson to'qimalaridan qilingan mexanik yoki biologik almashtirishlar yordamida shikastlangan klapanlarni ehtiyotkorlik bilan tiklaydi yoki almashtiradi. Ushbu muolajalar qopqoqning to'g'ri ishlashini tiklash, samarali qon aylanishini yaxshilash va nafas qisilishi, charchoq va yurak urishi kabi qopqoq disfunktsiyasi bilan bog'liq simptomlarni kamaytirishga qaratilgan.

▪ **Anevrizmani tuzatish:** Ushbu protseduralar zaiflashgan tomirlar yoki yurak devorlarini tiklaydi, jiddiy yorilishlarning oldini oladi. Yamoqni payvandlash va endovaskulyar stentni payvandlash bu hududlarni mustahkamlash va normal qon oqimini tiklash uchun ishlatiladigan ikkita usuldir. Ushbu operatsiya yurak-qon tomir tizimining umumiy sog'lig'iga foyda keltiradigan ichki qon ketish kabi muammolar ehtimolini kamaytiradi.

▪ **Aritmiya bo'yicha jarrohlik:** Bu yurak faoliyati va hayot sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan anormal yurak ritmlariga murojaat qiladi. Elektron yurak stimulyatori implantatsiyasi, implantatsiya qilingan kardioverter defibrilator (ICD) o'rnatilishi va labirint jarrohligi - bularning barchasi chandiq to'qimasini yurakdagi elektr zanjirlarini o'zgartirishga olib keladi, ritm barqarorligini tiklaydi va hayot uchun xavfli aritmiya xavfini kamaytiradi.

▪ **Yurak etishmovchiligini davolash:** Ular yurak faoliyati susayganlar uchun simptomlarni kamaytirishga va natijalarni yaxshilashga harakat qilishadi. Aralashuvlar yurak faoliyatini va qon aylanishini yaxshilash uchun qorincha yordamchi qurilmalari (VAD) yoki to'liq sun'iy yurak (TAH) kabi qurilmalarni joriy etishni o'z ichiga olishi mumkin. Shuningdek, yurak transplantatsiyasi jiddiy holatlar uchun davolanishni ta'minlashi mumkin, bu esa munosib nomzodlar uchun hayot sifatini sezilarli darajada oshiradi.

Yurak jarrohligi bilan bog'liq xavflar

▪ **Qon ketish va infektsiya:** Barcha ehtiyot choralariga qaramay, jarrohlik joyida qon ketish va infektsiya har qanday jarrohlik, shu jumladan yurak operatsiyalari uchun keng tarqalgan xavf hisoblanadi.

▪ **Anesteziya reaksiyalari:** Anesteziyadan foydalanish allergik reaksiyalardan behushlik bilan bog'liq muammolargacha bo'lgan turli xil og'riqli reaksiyalarga olib kelishi mumkin.

▪ **Organ shikastlanishi:** Jarrohlik paytida yurak, buyraklar, jigar va o'pka kabi muhim organlar kutilmagan zarar ko'rishi mumkin.

▪ **Kontur:** Jarrohlik paytida qon oqimining buzilishi qon pıhtılarının rivojlanishiga olib kelishi mumkin, bu esa insult xavfini oshiradi.

▪ **O'lim darajasi:** Kamdan kam bo'lsa-da, yurak jarrohligi bilan bog'liq bo'lgan o'limning ozgina xavfi mavjud. Jarrohlik texnikasi va operatsiyadan keyingi yordamni yaxshilashga qaramay, bu xavf yuqori xavf ostida bo'lgan bemorlarda yoki favqulodda muolajalarda ortadi.

Hindistonda yurak jarrohligidagi yutuqlar

▪ **Ochiq yurak jarrohligi:** Ushbu standart protsedura yurakka to'g'ridan-to'g'ri kirish imkonini beruvchi ko'krak qafasidagi o'rta chiziqni kesishni o'z ichiga oladi. Jarrohlik paytida yurak bir lahzada yopilganda qon aylanishini saqlab turish uchun yurak-o'pkani aylanma apparati odatda qo'llaniladi.

▪ **Nasossiz bypass operatsiyasi:** Ba'zida "yurak urishi" operatsiyasi deb nomlanuvchi nasossiz bypass operatsiyasi yurak-o'pkani aylanib o'tish mashinasidan foydalanishni talab qilmaydi. Bu koronar arteriya bypass payvandlash (CABG) operatsiyalarining ayrim turlari uchun javob beradi.

▪ **Minimal invaziv usullar:** Transkateter aorta qopqog'ini implantatsiyasi (TAVI) kabi minimal invaziv protseduralar jarrohlik stressini va tiklanish vaqtini minimallashtirishi mumkin. Ushbu yondashuvlar kichik kesmalar va kateterga asoslangan muolajalardan foydalanadi, bu esa klapanlarni almashtirish va boshqa operatsiyalar uchun kamroq invaziv variantlarni ta'minlaydi.

▪ **Robot yordamida jarrohlik:** Robotik texnologiyalar jarrohlarga murakkab yurak operatsiyalarini aniq nazorat qilish imkonini beradi. Robot yordamida jarrohlik, ayniqsa, mitral qopqoqni almashtirish va boshqa murakkab muolajalarda epchillik va ko'rish qobiliyatini oshirish orqali muammolarni kamaytiradi va natijalarni yaxshilaydi.

▪ **Katta hajmli ixtisoslashgan shifoxonalar:** Kardiojarrohlik bo'yicha ixtisoslashgan katta hajmli shifoxonalar keng qamrovli davolanish va tajribani ta'minlaydi. Ushbu shifoxonalar zamonaviy jihozlar va tajribali xodimlarga ega bo'lib, ko'p sonli yurak kasalliklariga e'tibor qaratish va har bir bemorga individual e'tibor berish orqali eng yaxshi natijalarni taklif qiladi.

Hindistonda yurak jarrohligining o'rtacha narxi 1800 dan 6000 dollargacha, bu boshqa ko'plab mamlakatlarga qaraganda ancha arzon. Arzonroq narxga qaramay, Hindistonda kardiak bypass jarrohligining muvaffaqiyat darajasi juda yuqori, taxminan 98%. Ushbu muvaffaqiyat darajasi boshqa ko'plab mamlakatlarnikidan yuqori bo'lib, Hindistonda yurakni davolashning sifati va samaradorligini ko'rsatadi. Arzon narxlar va katta muvaffaqiyat stavkalari uyg'unligi Hindistonni yuqori sifatli kardiojarrohlik echimlarini izlayotgan har bir kishi uchun mashhur joyga aylantirdi. Jahon miqyosidagi tibbiy malakaning mavjudligi ijobiy natijalar bilan birga Hindistonni ham ichki, ham xalqaro miqyosda yurak muolajalarini izlayotgan bemorlar uchun eng yaxshi tanlovga aylantirdi.

O'ziga xos qiyinchiliklarga qaramay, yurak jarrohligi ko'pchilik uchun umid va yorqin kelajakka umid baxsh etadi. Hindistonda ko'plab kardiojarrohlik operatsiyalari

uchun omon qolish darajasi tibbiy texnologiyalar, jarrohlik texnikasi va operatsiyadan keyingi yordam rivojlanishi bilan yaxshilanmoqda. Mitral qopqoqni ta'mirlash, aorta qopqog'ini almashtirish yoki koronar arteriya bypass jarrohligi bo'lgan bemorlarga o'z yordam guruhining malakasi va yurakni davolashda sifatga sodiqligi tasalli berishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. <https://bilim.tma.uz/articles/318>
2. <https://ghealth121.com/treatments/brain-hemorrhage/?lang=uz>